

STŘEDNÍ ŠKOLA ŘEMESEL,
ŠUMPERK

PREVENTIVNÍ PROGRAM ŠKOLY

STŘEDNÍ ŠKOLA ŘEMESEL, ŠUMPERK

GEN. KRÁTKÉHO 30, ŠUMPERK

2024/2025

Vypracovala: Mgr. Lenka Šváchová, ŠMP 2023/2024

Aktualizovala: Mgr. Anna Muratidisová, ŠMP 2024/2025

Schválila: Mgr. Irena Jonová, ředitelka SŠŘ

Obsah

1.Charakteristika školy	2
2.Cílové skupiny primární prevence na škole.....	2
3.Typologie rizikového chování.....	3
4.Dělení školní primární prevence	4
5.Tvorba efektivního programu primární prevence.....	4
5.1. Rizikové faktory	5
5.2. Protektivní faktory	6
6.Cíle preventivního programu školy.....	6
6.1. Dlouhodobé cíle.....	7
6.2. Střednědobé a krátkodobé cíle	8
7.Třídnického hodiny	9
8.Realizace preventivního programu	10
8.1. Pro žáky.....	10
8.2. Pro rodiče.....	11
8.3. Pro učitele	12
9.Legislativní podklady	12
9.1. Zákony.....	12
9.2. Vyhlášky.....	13
9.3. Metodické pokyny a doporučení.....	13
9.4. Strategie.....	13
9.5. Dokumenty kraje.....	14
10.Závěr.....	14
10. 1. Vyhodnocování efektivity preventivního programu	15
10. 2. Krizové situace a krizový plán školy	16

1. Charakteristika školy

Střední škola řemesel v Šumperku je nejstarším a zároveň největším učňovským zařízením v regionu. Po celou dobu své existence si škola zachovává široké spektrum tradičních řemeslných oborů, především v oblasti kovovýroby, dřevozpracování, obchodu a služeb. Zajišťuje komplexní teoretickou i praktickou výuku pro žáky i dospělé. Teoretická výuka probíhá ve dvou budovách školy, zatímco odborný výcvik je realizován ve školních střediscích a u smluvních partnerů.

V současnosti škola zaznamenává nárůst počtu žáků, což odráží rostoucí zájem o kvalitní odborné vzdělávání. Nabízí více než dvacet různorodých oborů, mezi které patří například obráběč kovů, truhlář, elektrikář, instalatér, zedník či kadeřník. Tato širší nabídka umožňuje žákům najít uplatnění v řadě tradičních i moderních řemeslných profesí. Studium je možné v těchto formách:

- **Tříleté učební obory** zakončené výučním listem,
- **Čtyřleté studijní obory** ukončené maturitní zkouškou,
- **Dvouleté nástavbové studium** pro absolventy učebních oborů,
- **Jednoleté kombinované studium** pro získání další kvalifikace.

Díky své tradici, kvalitnímu zázemí a silnému propojení s praxí zůstává škola stabilní oporou odborného vzdělávání v regionu.

2. Cílové skupiny primární prevence na škole

Hlavní cílovou skupinou primární prevence jsou **žáci** všech oborů střední školy, tedy jak učebních, tak studijních. Preventivní program se zaměřuje na včasné rozpoznání rizikového chování, jeho předcházení a posilování zdravého sociálního klimatu ve třídních kolektivech.

Další důležitou cílovou skupinou jsou **pedagogičtí pracovníci**, kteří tvoří jeden tým. Zvýšená podpora a metodické vedení je věnováno začínajícím pedagogům, kteří se teprve seznamují s náročností školního prostředí a prací se žáky ohroženými rizikovým chováním.

Neméně důležitou skupinou jsou **rodiče a zákonní zástupci žáků**, zejména ti, kteří u svých dětí vnímají projevy rizikového nebo problémového chování – ať už ve škole, nebo v rodinném prostředí. Škola jim nabízí poradenskou podporu a usiluje o partnerskou spolupráci při hledání řešení.

3. Typologie rizikového chování

V souladu s **Metodickým doporučením MŠMT k primární prevenci rizikového chování dětí a mládeže** řadíme do základních typů rizikového chování v užším pojetí zejména následující jevy:

- záškoláctví,
- šikanu, kyberšikanu a jiné projevy agrese,
- rizikové chování v dopravě a extrémní sporty,
- rasismus, xenofobii a projevy intolerance,
- negativní působení sekt a extremistických skupin,
- rizikové sexuální chování,
- závislostní chování (užívání návykových látek, včetně digitálních závislostí).

Do širšího rámce preventivní práce dále zařazujeme oblasti, které sice nelze jednoznačně klasifikovat jako rizikové chování, avšak představují závažné rizikové faktory pro duševní zdraví a celkový vývoj jedince:

- poruchy a problémy spojené se **syndromem CAN** (týrání, zneužívání a zanedbávání dětí),
- **poruchy příjmu potravy**, jako jsou anorexie, bulimie či záchvatovité přejídání.

Preventivní působení u žáků ve věku **15 až 26 let** by mělo být zaměřeno na:

- **posilování zdravých životních hodnot,**
- **nabídku bezpečných a smysluplných volnočasových aktivit,**
- **rozvoj schopností řešit obtížné životní situace,**
- **podporu zodpovědného rozhodování,**
- **zvýšení informovanosti o právní odpovědnosti v dospělosti,** a to objektivní a věcnou formou.

Zejména v oblasti užívání návykových látek je doporučován přístup tzv. **harm reduction** – tedy strategie zaměřená na **snížení rizik a negativních důsledků** spojených s rizikovým chováním, nikoli pouze na jeho úplnou eliminaci.

4. Dělení školní primární prevence

Primární prevence rizikového chování ve školním prostředí se dělí na tři základní úrovně:

Všeobecná prevence

Zaměřuje se na všechny žáky bez ohledu na míru rizika. Cílem je posilování zdravých postojů, prevence negativních jevů a podpora pozitivního sociálního klimatu. Do realizace se zapojují i odborníci z praxe (např. policisté, záchranáři, pracovníci PMS).

Selektivní prevence

Cílí na skupiny, u nichž se vyskytují zvýšené rizikové faktory (např. socioekonomické znevýhodnění, specifická komunita, třída s problematickým klimatem). Nehodnotí se jednotlivci, ale celá skupina, která má společné rizikové znaky.

Indikovaná prevence

Je určena pro jednotlivce nebo skupiny, u nichž se již objevily projevy rizikového chování, nebo jsou vystaveni výraznému riziku (např. psychické obtíže, závislostní chování). Do prevence jsou zařazeni na základě odborného posouzení (diagnostika, screening). Cílem je včasný zásah, podpora duševního zdraví a snížení rizik pomocí přístupů jako je harm reduction.

5. Tvorba efektivního programu primární prevence

Úspěšná primární prevence stojí na důkladném porozumění **rizikovým a protektivním** faktorům, které výrazně ovlivňují chování žáků i jejich celkový vývoj.

Rizikové faktory jsou podmínky, okolnosti nebo charakteristiky, které zvyšují pravděpodobnost výskytu nežádoucího či rizikového chování. Jejich přítomnost však neznamená, že k problémovému chování nutně dojde – působí pouze jako předpoklad, nikoliv jako přímá příčina.

Naopak **protektivní faktory** představují ochranné prvky, které pomáhají tlumit nebo vyvažovat vliv rizikových faktorů. Působí jako prevence negativních jevů, podporují odolnost vůči stresu, zvyšují schopnost zvládat zátěž a přijímat zodpovědná rozhodnutí. Přesto ani jejich přítomnost automaticky nezaručuje, že se rizikové chování neobjeví.

Pro efektivní prevenci je klíčové:

- rizikové faktory **včas rozpoznat** a cíleně s nimi pracovat,
- zároveň aktivně **posilovat protektivní faktory** v prostředí školy, rodiny i vrstevnických vztazích.

5.1. Rizikové faktory

Níže uvádíme klíčové oblasti, na které je třeba se při preventivním působení zaměřit. Tyto faktory významně ovlivňují pravděpodobnost výskytu rizikového chování u žáků:

- **Individuální faktory**

Patří sem např. temperament, sklony k impulzivitě, vyhledávání rizika, pozitivní očekávání spojená s alkoholem a jinými návykovými látkami (OPL), psychické obtíže, traumatické zážitky, nízké sebevědomí, negativní životní události nebo zkušenosti s protiprávním jednáním.

- **Rodinné faktory**

Nejčastěji jde o nefunkční rodinné prostředí, nedostatek rodičovského dohledu, toleranci k užívání návykových látek, nezaměstnanost, chudobu nebo obecně nízkou míru zájmu rodičů o život dítěte.

- **Vrstevnické vztahy**

Rizikovým faktorem je absence kvalitních přátelských vztahů, izolace, členství ve skupinách s negativními normami nebo vyloučení z kolektivu.

- **Školní faktory**

Sem patří například špatný prospěch, nízký pocit školního úspěchu, častá absence, nezdravé klima ve třídě nebo slabá podpora ze strany učitelů.

Tyto faktory jsou vzájemně propojené a často se navzájem ovlivňují. Při práci se žákem či třídou je proto nezbytné posuzovat situaci komplexně.

5.2. Protektivní faktory

Při identifikaci rizik je klíčové současně hledat a posilovat faktory, které mají ochranný účinek. Tyto tzv. protektivní faktory pomáhají žákům zvládat náročné situace, rozvíjet odolnost a podporovat zdravý vývoj:

- **Individuální faktory**

Mezi tyto patří např. dobré sociální dovednosti, pozitivní sebepojetí, emocionální stabilita, odolnost vůči stresu, schopnost seberegulace, flexibilita a odolnost vůči skupinovému tlaku.

- **Rodinné faktory**

Důležitou roli hraje rodičovská podpora, důsledná a zároveň laskavá výchova, zájem o dítě, aktivní životní styl v rodině, zdravé rodinné hodnoty a nepřijetí rizikového chování.

- **Vrstevnické vztahy**

Patří sem pozitivní skupiny vrstevníků, přiměřené a bezpečné společné aktivity, otevřená komunikace a vzájemná podpora.

- **Školní faktory**

Zásadní jsou kvalitní vztahy mezi žáky a učiteli, pozitivní klima ve třídě, bezpečné a podnětné prostředí a smysluplně realizovaná specifická prevence.

6. Cíle preventivního programu školy

Preventivní program školy usiluje o systematické snižování výskytu rizikového chování mezi žáky a zároveň o posilování ochranných faktorů, které přispívají k jejich zdravému osobnostnímu vývoji. Klíčové cíle programu zahrnují:

- Prevence a eliminaci rizikového chování,
- výchovu ke zdravému a odpovědnému životnímu stylu,
- rozvoj sociálních a emočních kompetencí,
- podporu zodpovědného rozhodování a seberegulace,
- zvyšování informovanosti o rizicích a jejich důsledcích,
- vytváření bezpečného, přátelského a podporujícího školního prostředí,
- péči o duševní zdraví žáků i pracovníků školy.

6.1. Dlouhodobé cíle

Vést žáky k **respektování školního řádu** a zásad bezpečného a odpovědného chování.

Podporovat **budování zdravých a respektujících vztahů** ve třídních kolektivech.

- **Posilovat důvěru žáků v pedagogy** a další pracovníky školy jakožto důležité dospělé opory.
- Vytvářet podmínky pro **pozitivní postoje všech zaměstnanců školy** k prevenci rizikového chování a péči o duševní zdraví žáků.
- Upevňovat **spolupráci a otevřenou komunikaci se zákonnými zástupci žáků**, včetně jejich zapojování do řešení problémových situací.
- Udržovat a dále rozvíjet **pozitivní školní klima**, kde se žáci cítí **bezpečně, přijímaně a motivovaně**.
- Vést žáky k **uvědomělému a zodpovědnému užívání digitálních technologií**, včetně mobilních telefonů a sociálních sítí.
- Pravidelně **připomínat možnosti anonymního sdělení problémů** prostřednictvím schránky důvěry a zajišťovat její pravidelnou kontrolu.
- **Rozvíjet právní povědomí žáků**, zejména v oblastech souvisejících s trestní odpovědností, právem a etikou.
- **Zvyšovat sociální a emoční kompetence** žáků prostřednictvím cílených aktivit, programů a podpory třídních kolektivů.
- **Podporovat zdravý životní styl** včetně pohybových aktivit, duševní hygieny a prevence závislostního chování.

Využívat pestré a interaktivní formy prevence, které jsou účinné, smysluplné a zároveň atraktivní pro žáky, například:

- **Besedy s odborníky (např. PČR, lékaři, psychologové, adiktologové),**
- **Interaktivní workshopy** zaměřené na vztahy, komunikaci, zvládnání stresu, sebevědomí,
- **Filmová a divadelní představení** s následnou diskusí (např. Divadlo Fórum),

- **Odborné exkurze** do organizací sociálních služeb, zařízení pro výkon trestu apod.,
- **Třídnické hodiny** jako prostor pro cílenou práci s klimatem a vztahy ve třídě,
- **Adaptační programy** pro nové žáky a posílení třídního kolektivu,
- **Návštěvy soudních jednání**, programy organizací jako **Probační a mediální služba (PMS), OSPOD, SVP** apod.,
- **Peer programy** – žáci pomáhají žákům (vyškolení vrstevníci vedou aktivity),
- **Simulační hry a zážitkové metody** (např. rozhodovací scénáře, "živá knihovna"),
- **Preventivní dny / projektové dny** zaměřené na konkrétní téma (např. zdraví, závislosti, kyberbezpečnost),
- **E-learningové kurzy a digitální prevence** (např. e-Bezpečí, DigiKompetence, online testy, videa),
- **Tematické výstavy, výtvarné soutěže** a žákovské projekty na podporu zdravých hodnot,
- **Skupinové programy školního psychologa či speciálního pedagoga** (návik asertivity, řešení konfliktů),
- **Spolupráce s neziskovými organizacemi**, které se věnují prevenci, duševnímu zdraví či závislostem.

Zajišťovat **pravidelnou aktualizaci nástěnek a informačních kanálů** školního metodika prevence, školního psychologa, speciálního pedagoga a výchovné poradkyně.

Pracovat s doporučeními **aktuálních strategií a metodických pokynů MŠMT**, zejména v oblasti duševního zdraví, digitální bezpečnosti, kyberšikany a jiného rizikového chování.

6.2. Střednědobé a krátkodobé cíle

Průběžně dle plánu nebo na vyžádání **zajišťovat účast členů školního poradenského pracoviště (ŠPP) na třídnických hodinách** s cílem podpořit prevenci a včasné zachycení problémů.

Zařazovat témata rizikového chování jako pravidelnou součást třídnických hodin.

Zajišťovat bezpečnost žáků během přestávek, zejména formou pedagogických dozorů na chodbách a dalších společných prostorách školy.

Okamžitě a aktivně reagovat na výskyt problémového chování u jednotlivců i ve skupinách.

Systematicky působit proti rizikovému chování, a to v úzké spolupráci třídního učitele (TU), ŠPP, výchovného poradce (VP), školního speciálního pedagoga a psychologa.

V rámci vytipovaných kolektivů **cíleně pracovat s třídou** – prostřednictvím podpůrných programů realizovaných ŠPP ve spolupráci s dalšími odborníky školy.

Podporovat plynulou adaptaci žáků 1. ročníků pomocí adaptačních kurzů (maturitní obory) a úvodních preventivních bloků realizovaných přímo ve škole („goučka ve škole“ pro učební obory).

Včas identifikovat a řešit příčiny záškoláctví, včetně spolupráce s rodinou a zapojením podpůrných služeb.

Zvyšovat povědomí žáků o právních důsledcích a zdravotních rizicích spojených s užíváním návykových látek, a to zejména formou harm reduction.

Vzdělávat žáky v oblasti digitální bezpečnosti, zejména v souvislosti s používáním sociálních sítí, online seznamkami a dalšími digitálními nástroji.

Prakticky přibližovat důsledky protiprávního jednání – např. účastí na soudních jednáních, exkurzemi do věznice, přednáškami zástupců Probační a mediační služby apod.

V případě individuálních problémů **zajistit při jednání účast všech klíčových osob** – žáka, zákonného zástupce, TU, učitele odborného výcviku, pracovníků ŠPP a dalších dle potřeby.

Vytvářet bezpečné a partnerské prostředí při jednání s rodiči a žákem, uplatňovat zásady respektující komunikace, zapojovat rodiče do řešení situace a využívat facilitace jako metody podpory konstruktivního dialogu.

7. Třídnické hodiny

Tematická zpráva České školní inspekce „*Hodnocení rizikového chování žáků základních a středních škol*“ upozorňuje na skutečnost, že **potenciál třídnických hodin není ve školách dostatečně využíván**. Tento nedostatek vnímají i samotní žáci, kteří vnímají potřebu větší podpory v oblasti vztahů, klimatu a prevence problémového chování.

Zpráva rovněž konstatuje, že **na středních školách je obsahové zaměření třídnických hodin na oblast prevence ještě slabší než na školách základních**. Jako reakce na tuto situaci je ve

SWOT analýze Olomouckého kraje uvedena prioritou **realizace informační kampaně směrem k ředitelům škol**, jejímž cílem je podpořit využívání třídnických hodin jako efektivního nástroje primární prevence.

Na naší škole je zpracován metodický manuál pro vedení třídnických hodin, který je dostupný všem pedagogickým pracovníkům a je průběžně aktualizován dle aktuálních potřeb školy i nových doporučení v oblasti prevence. Třídnické hodiny chápeme jako klíčový prostor pro **budování pozitivního třídního klimatu, řešení vznikajících problémů**, ale také **posilování vzájemného respektu, důvěry a sounáležitosti mezi žáky a učiteli**.

8. Realizace preventivního programu

Realizace preventivního programu není jednorázová činnost, ale **dlouhodobý a průběžně se vyvíjející proces**, který je pevně zakotven v životě školy. Program je postaven na principu **spolupráce, sdílené odpovědnosti a včasné intervence**. Klade důraz na propojování formální výuky, volnočasových aktivit, školního klimatu a poradenských služeb. Prevence probíhá nejen prostřednictvím plánovaných akcí, ale také **každodenním přístupem pedagogů**, způsobem komunikace a atmosférou, kterou škola vytváří. Součástí realizace preventivního programu jsou **cílené aktivity organizované školou**, akce vyplývající ze školního vzdělávacího programu (ŠVP), dále pak **volnočasové, osvětové a jednorázové preventivní akce**, které reagují na aktuální potřeby školy i žáků.

8.1. Pro žáky

- **Adaptační kurzy** pro žáky 1. ročníků maturitních oborů,
- **Preventivní bloky** pro učební obory („goučka ve škole“),
- **Týden pro wellbeing** – projekt zaměřený na duševní zdraví, vztahy, psychohygienu, práci s emocemi a sebepoznání,
- **Tematické projektové dny** (např. Den zdraví, Den bez mobilu, Den tolerance),
- **Sportovní den školy** a další školní aktivity podporující zdravý životní styl,
- **Filmová a divadelní představení** s následnou reflexí,
- **Besedy, interaktivní přednášky a exkurze** realizované ve spolupráci s odborníky,
- **Návštěvy institucí veřejné správy a justice** – např. městský úřad, soudy, věznice, zařízení sociálních služeb,

- **Poradenská a podpůrná činnost** (školní metodik prevence, školní psycholog, speciální pedagog, výchovný poradce),
- **Tematické sportovní pobyty** – lyžařské, vodácké, turistické, cyklistické,
- **Sportovní turnaje a soutěže**, včetně meziškolních akcí,
- **Účast žáků v soutěžích a projektech**, kde mohou rozvíjet své dovednosti a prezentovat pozitivní hodnoty,
- **Charitativní a dobrovolnické aktivity** (např. *Bílá pastelka*, Den naruby, sbírky pro neziskové organizace),
- **Spolupráce s odbornými partnery** – PPP, SPC, SVP Dobrá Vyhlička,
- **Zapojení institucí jako PČR, PMS, OSPOD**, které přinášejí odborný pohled na rizikové chování a jeho důsledky.

Škola klade důraz na to, aby prevence nebyla omezena pouze na jednotlivé akce, ale stala se **přirozenou součástí školního života a atmosféry**, která podporuje duševní pohodu, zdravé vztahy a osobní rozvoj všech žáků.

8.2. Pro rodiče

Rodiče jsou o realizaci preventivního programu pravidelně informováni prostřednictvím **třídních schůzek, webových stránek školy, školního informačního systému a dalších dostupných komunikačních kanálů**. Cílem je udržovat **otevřenou a transparentní komunikaci**, díky níž jsou zákonní zástupci včas seznámeni s cíli, aktivitami a výstupy preventivní práce školy.

Škola nabízí rodičům možnost **individuálních konzultací** s třídními učiteli (TU), školním metodikem prevence (ŠMP), školním psychologem, speciálním pedagogem nebo výchovným poradcem. Tato setkání umožňují včasné zachycení rizikového chování a společné hledání vhodného postupu řešení.

V případě problémových situací **ŠPP aktivně spolupracuje s rodiči na hledání efektivních řešení**. Cílem této spolupráce je nejen **řešení konkrétního případu**, ale i **nastavení podpůrných opatření** tak, aby se problém neopakoval. Škola přistupuje k rodičům jako k partnerům a usiluje o **vytváření bezpečného a respektujícího prostoru pro společný dialog**.

8.3. Pro učitele

Pedagogové hrají v realizaci preventivního programu **klíčovou roli**. Jsou v každodenním kontaktu se žáky a mají možnost včas zachytit projevy rizikového chování i změny v sociálním klimatu tříd.

V rámci podpory pedagogů škola zajišťuje:

- **vzdělávací a metodické semináře**, zaměřené na aktuální témata (např. prevence šikany, kyberbezpečnost, práce s třídním kolektivem, duševní zdraví, práce se stresem apod.),
- pravidelné **pedagogické rady**, kde školní metodik prevence informuje o plánovaných aktivitách, aktuálních trendech a doporučeních v oblasti prevence, a sdílí zkušenosti z řešení konkrétních situací,
- **supervizní a konzultační podporu**, zejména pro začínající učitele nebo učitele pracující s náročnými kolektivy,
- **sdílení dobré praxe** mezi pedagogy, které přispívá k jednotnému a citlivému přístupu v rámci celého pedagogického sboru.

Pro efektivní naplňování preventivního programu je nezbytná **aktivní spolupráce mezi všemi pedagogickými pracovníky a školním poradenským pracovištěm (ŠPP)**. Základem je **vzájemná důvěra, ochota spolupracovat a sdílená odpovědnost** za bezpečné a podporující školní prostředí.

9. Legislativní podklady

9.1. Zákony

- zákon č. 561/2004 Sb. Školský zákon
- zákon č. 65/2017 Sb. O ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek
- zákon č. 563/2004 Sb. O pedagogických pracovnících
- zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže
- zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí (více o ohlašovací povinnosti)
- zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách

9.2. Vyhlášky

- vyhláška č. 197/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných
- vyhláška č. 412/2006 Sb., kterou se mění vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditačních komisí a kariérním systému pedagogických pracovníků

9.3. Metodické pokyny a doporučení

- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (č.tj. MSMT 21291/2010-28) + přílohy pro jednotlivé typy rizikového chování, v současnosti je v platnosti také nový rámcový dokument MŠMT – č. j. MSMT-5253/2023-1, který ho rozšiřuje a aktualizuje.
- Metodické doporučení pro práci s Individuálním výchovným programem v rámci řešení rizikového chování žáků (č. j. MSMT-43301/2013)
- Doporučení MŠMT k posílení prevence duševního zdraví žáků a studentů (č. j. MSMT-5253/2023-1)

9.4. Strategie

- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 - 2027
- Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2022 - 2027
- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR 2023+
- Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+
- Strategie pro duševní zdraví 2030 (Ministerstvo zdravotnictví)

9.5. Dokumenty kraje

Problematika primární prevence rizikových projevů chování je na úrovni Olomouckého kraje aktuálně obsažena ve dvou níže uvedených materiálech.

- **Strategický protidrogový plán Olomouckého kraje na léta 2023 – 2026** je komplexně pojatým strategickým dokumentem především pro oblast protidrogové politiky a prevence (materiál je vždy ve dvouletých cyklech konkretizován příslušným Akčním plánem).
- **Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Olomouckého kraje, na období 2024 - 2028**, je koncepčním materiálem, jenž specifikuje podstatu výkonu primární prevence rizikového chování v resortu školství. V konkrétním uchopení představuje střednědobé návrhy a záměry v této problematice, doplněné rovněž o parametry a ukazatele ke sledování dosaženého stavu.
- Nad rámec výše uvedených dokumentů je primární prevence rizikového chování v dílčích faktorech obsažena i ve strategii úzce související specializace. Jde o materiál: - **Strategie prevence kriminality Olomouckého kraje (aktuálně na období 2022 - 2027)**

10. Závěr

Účinná prevence rizikového chování ve škole vyžaduje jasně nastavená pravidla, podporu vedení a aktivní zapojení všech zaměstnanců školy. Zásadní roli hraje školní poradenské pracoviště (ŠPP), které tvoří jádro preventivního působení.

- **Podpora vedení školy**

Ředitel školy je **klíčovým nositelem kultury nulové tolerance** vůči rizikovému chování. Podporuje systematickou činnost ŠPP a zajišťuje, aby prevence byla přirozenou součástí života školy.

- **Zapojení pedagogického sboru**

Do realizace preventivních aktivit jsou **zapojeni všichni pedagogové**, přičemž hlavní podpora směřuje k třídním učitelům, kteří se žáky pracují nejčastěji. Prevence je vnímána jako **společná odpovědnost celého týmu**.

- **Práce s třídním kolektivem**

Třídní učitelé mají ve spolupráci s ŠPP **možnost cílené práce s kolektivem**, a to zejména prostřednictvím třídnických hodin, preventivních bloků a podpůrných programů. Třídní kolektiv je vnímán jako **klíčové prostředí pro včasné rozpoznání a řešení rizikových jevů**.

- **Možnosti oznamování problémů**

Žáci jsou **pravidelně informováni o možnostech, jak nahlásit rizikové situace**. Mohou se obrátit na kteréhokoliv učitele, školního metodika prevence, psychologa, speciálního pedagoga nebo výchovného poradce.

K dispozici je také **anonymní schránka důvěry**, umístěná na diskrétním místě u školních skříněk, která umožňuje bezpečné a nenápadné sdílení poznatků.

- **Budování důvěry a bezpečného klimatu**

Ve škole je kladen důraz na **otevřenou komunikaci, respekt a důvěru**. Prevence probíhá nejen formálně, ale i **spontánně při každodenním kontaktu** mezi žáky a zaměstnanci školy. Každá situace je vnímána jako příležitost k podpoře a posílení pozitivních hodnot.

- **Včasnost, diskrétnost a profesionalita**

Všechny projevy rizikového chování jsou řešeny **včas, s ohledem na důstojnost všech zúčastněných**, v souladu s interními postupy a etickými zásadami školy.

- **Zpětná vazba a vyhodnocování**

Preventivní činnost je **pravidelně reflektována** v rámci interních schůzek ŠPP a na základě zpětné vazby od žáků, pedagogů i rodičů. Tím dochází k **průběžnému zlepšování kvality prevence**.

10. 1. Vyhodnocování efektivity preventivního programu

Škola pravidelně **vyhodnocuje účinnost a přínos realizovaných preventivních opatření**, a to za účelem jejich dalšího zlepšování. Evaluace probíhá pod vedením školního metodika prevence a je realizována:

- prostřednictvím **zpětné vazby od žáků a pedagogů** (ústní i písemná),
- formou **krátkých dotazníků** po vybraných preventivních akcích,
- **analýzou výskytu rizikového chování** ve škole (např. záškoláctví, kázeňské přestupky),
- **reflexí třídnických hodin** a diskusí ve školním poradenském týmu (ŠPP).

Výsledky vyhodnocení slouží jako **podklad pro aktualizaci preventivního plánu na další období**. Škola tak zajišťuje, že prevence zůstává účinná, aktuální a přizpůsobená reálným potřebám žáků.

10. 2. Krizové situace a krizový plán školy

V případech závažného rizikového chování, jako je např. **šikana, užívání návykových látek, sebepoškození, násilí, podezření na syndrom CAN nebo jiné ohrožení zdraví žáka**, se škola řídí **vnitřními krizovými plány**. Tyto plány jsou otevřené a neustále upravované dle aktuálních potřeb. Upravují především:

- konkrétní **postupy při řešení krizových situací**,
- kompetence jednotlivých pracovníků školy,
- **spolupráci s rodiči a externími institucemi** (OSPOD, PMS, PČR, SVP apod.),
- zásady **ochrany žáků a zachování důvěrnosti informací**.

Cílem krizového plánu je **včasná, profesionální a citlivá reakce na vzniklou situaci**, která zajistí bezpečí všech zúčastněných a minimalizuje dopady krizového jevu na školní prostředí.

Příloha

Seznam důležitých kontaktů a odkazů

Krajský školský koordinátor prevence

Krajský úřad Olomouckého kraje

PhDr. Ladislav Spurný

e-mail: l.spurny@olkraj.cz,

tel.: 585 508 545

Oblastní metodici prevence

PPP a SPC OK, pracoviště Šumperk, Husitská 12

Mgr. Hana Prejdová

e-mail: hana.prejdova@ppp-sumperk.cz

Důležité odkazy

- O drogách, prevence www.odrogach.cz
www.prevcentrum.cz
www.drogy-info.cz
www.drogy.net
- Primární prevence na školách
<https://julesajim.cz/>
- A.N.O.- Asociace nestátních organizací zabývajících se prevencí a léčbou drogových závislostí www.asociace.org
- Sekce Prevence na stránkách MŠMT
<https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/prevence>
- Centrum adiktologie www.adiktologie.cz
- Prevence na stránkách MV <https://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D>
- Bezpečnost dětí v online prostoru
www.e-bezpeci.cz
- Problematika šikany www.sikana.org
<https://www.nzip.cz/clanek/133-sikana-ve-skole>

- Problematika poruch příjmu potravy
www.anabell.cz
- Linka bezpečí
www.linkabezpeci.cz
116 111
- Modrá linka
www.modralinka.cz
608 902 410, 731 197 477
- Bílý kruh bezpečí
www.bkb.cz
116 006

Důležité kontakty

- Orgán sociálně právní ochrany dětí, odbor soc. věcí, Městský úřad Šumperk,
Lautnerova 1, Šumperk
Vedoucí odboru soc. věcí   Ing. Pavla Skálová, 583 388 920
Vedoucí OSPOD   Bc. Jaroslava Kupková, 583 388 902
- PPP a SPC OK, pracoviště Šumperk, Husitská 12
583 215 279, 606 028 753
- Středisko výchovné péče Dobrá Vyhlídka, Šumperk
583 284 011, 778 825